

OM EG VAR EIN RIK MANN

Arild Ove Halås 2013

Penger og eiendom har vært viktig for mennesker gjennom hele historien. Noen har for lite, andre har for mye. Pengene kan være til bekymring for både fattig og rik. Den gamle vismannen Agurs ord er fremdeles gyldige: ”

To ting ber jeg deg om, nekt meg dem ikke, før jeg dør: La falskhet og løgnens ord være langt borte fra meg! Gi meg ikke armod, og heller ikke rikdom! La meg ete mitt tilmålte brød, for at jeg ikke skal fornekte deg når jeg blir mett, og si: Hvem er Herren? – og ikke, når jeg blir fattig, stjele og forbanne min Guds navn. Ord 30:7-9

Som kristne må vi ha et riktig og bibelsk perspektiv på penger og eiendom. Bare da kan vi leve etter Guds vilje og forvalte det vi har fått av Skaperen slik han vil.

To av Skandinavias store visekunstnere har med både humor og alvor satt ord på menneskenes forhold til penger:

Cornelius Wreesjwijk:

Jag är en fattig trubadur, som duger just till ingenting. Jag drager land och rike kring, en underlig figur. Jag sjunger mina visor små för vem som gitter höra på, min enkla livsfilosofi har denna melodi ;

Refr:
Du kan ingenting ta med dig dit du går, nej du kan ingenting ta med dig dit du går. Du behöver inga penningar när du vid porten står och du kan ingenting ta med dig dit du går.

Du kanske är en rikeman som samlar i en penningpung fast den förut är stinn och tung du gnider och går an. Din kassakista är din gud men så en afton får du bud... Och alla dina slantar små, vad hjälper de dig då ?

Refr:
Du kan ingenting ta med dig dit du går, nej du kan ingenting ta med dig dit du går. Du förvärvar ej för penningar ett enda litet år och du kan ingenting ta med dig dit du går.

Jag är en gammal trubadur som drager land och rike kring och jag besitter ingenting av visdom och kultur. Men en sak har mig livet lärt att guld det är föga värt. Så du som trår till guld och makt ska minnas vad jag sagt :

Refr: Du kan ingenting ta med dig dit du går, nej du kan ingenting ta med dig dit du går. Det finns alltid någon hungrande som invid vägen står och du kan ingenting ta med dig dit du går.

Vidar Sandbeck:

Og gubben satt i kveldinga og koste seg med skjellinga, kroner en, kroner to, kroner tre, kroner fire, kroner fem, kroner seks, kroner syv, kroner åtte, kroner ni, Og det er rimelig .Han kunne ha det trivelig Når ´n telte på nytt, og på nytt og på nytt en sekk med penger i.

Ref: Ja de penga, ja de penga er til bekymring for fattig og for rik.

Han tette alle nøkkelhøl og stable på ei spekefjøl kroner en, kroner to, kroner tre, kroner fire, kroner fem, kroner seks, kroner syv, kroner åtte, kroner ni. Og han var hard som stål og kjøpte aldri fisk hell kål men stappe i sekker og dyner og puter og sydd att med ei nål.

Han sløyfe gryn i vellinga og la i vei med tellinga kroner en, kroner to, kroner tre, kroner fire, kroner fem, kroner seks, kroner syv, kroner åtte, kroner ni. og han vart tynn å sjå som firedøbbel snelletråd så ´n krøyp inn i sprekken i sparabørssa med underboksa på

Da sola stod bak åsen opp han drømte at ´n la i hop kroner en, kroner to, kroner tre, kroner fire, kroner fem, kroner seks, kroner syv, kroner åtte, kroner ni. Og da han vakne att, han telte så han skalv og skvatt for å sjå om det stemte på kroner og øre med det han fikk i natt.

Men gubben han fikk hjertesting da ´n itte fant en tjøring som ´n la i en hatt me ´han satt der i natt for han skulle betale litt kommuneskatt Men akk så endte visa slik ho alltid gjør på jorderik med prest og med klokker og granbar og blommer og bord og fir´toms spik

1) ALT HØRER HERREN TIL

”Din er jorden og det som fyller den, av ditt eget gir vi deg tilbake”.

Dypest sett har mennesket ingenting vi kan kalle for vårt. Vi hadde ingenting med oss inn i denne verden og får heller ikke noe med oss når vi skal forlate den.

Job 1,21 «Naken kom jeg fra mors liv, naken vender jeg tilbake. Herren gav, og Herren tok, Herrens navn være lovet!»

Når Kong David starter den store innsamlingen til templet i Jerusalem som hans sønn Salomo skulle bygge ber han følgende bønn:

For hvem er vel jeg, og hva er mitt folk? Skulle vi være i stand til å gi slike frivillige gaver? Nei, alt kommer fra deg; vi gir det vi har fått av deg... 1.Krøn 29, 9-16 (Salme 50, 10 - 11 Salme 24,1 f.f.)

Det er ikke slik at vi kan snakke om MINE penger, MIN eiendom, MIN tid o.s.v. Alt vi har er gitt oss av Gud. Vi skal forvalte disse gavene etter Guds vilje og en dag skal vi stå for vår Herre og avlegge regnskap for hvordan vi utførte dette forvalteransvaret. Vi lever ikke for oss selv men for Herren.

*Matt 25, 21 og 23 Lukas 12, 13 – 25 Lukas 16, 1 – 13 Markus 13, 34 – 36
Matt 25, 14 – 30 Lukas 19, 11 – 27 Rom 14,7 Gal 2,20 2. Kor 5,15*

Det viktige er ikke hva jeg har og ikke har, men hvordan jeg bruker det Gud har gitt meg.

2) FORVALTNING AV PENGER OG EIENDOM I DET GAMLE TESTAMENTE

Vi kan lære mye av hvordan dagliglivet var lagt opp i Israel i GT. Der var samfunnet bygget på de lover og forordninger Gud hadde gitt. Disse regulerte også det som hadde med økonomi og eiendom. Selv om vi ikke er bundet av dette gir det oss likevel mye viktig kunnskap om hva Gud tenker om disse tingene. Gud gav lover for å hindre folket i Israel å bli for sterkt bundet til penger og eiendom.

Det var ikke lov å ta renter av utlånte penger. Ingen skulle bli rike eller spekulere i andres ulykke. Hvert 50. år (i ”jubelåret”) ble all gjeld strøket. Slik fikk hver generasjon en mulighet til å begynne med ”blanke ark”.

Fast eiendom var ”låst” til hver enkelt familie og kunne ikke selges for alltid. Hvert jubelår ble alle eiendommer ført tilbake til de som opprinnelig eide de. Slik skulle ingen måtte gå fra gård og grunn fordi man var fattig, og skjedde det fikk de likevel eiendommen tilbake når jubelåret kom.

Israel skulle også gi ”tiende”. Det betydde at 10 % av avling, budskap m.m. etter visse regler skulle gis til tempelet som gave til Gud.

Tienden = det som hørte Herren til og som alle skulle gi
Hellige gaver = det den enkelte gav fordi han ønsket det ut av kjærlighet til Herren (3. Mos 22)

”Tienden var i den gamle pakt uttrykk for folkets bekjennelse til Gud som Herre og for folkets takknemlighet for Guds omsorg” Illustrert Bibelleksikon

(3. Mos 27,30 5. Mos 14,22 (loven om tienden) Malaki 3,10 2. Mos 22, 25 3. Mos 25,10 1. Kong 21,3)

3) DET ER IKKE GALT Å VÆRE RIK

Det er få ting som skaper så mye misunnelse som at noen er rike. Vi må derfor sterkt understreke at det ikke er galt (eller synd) å være rik. Flere av heltene i Bibelen var svært rike personer:

”Abraham var meget rik på budskap, sølv og gull” *1. Mos 13,2*
”Isak ble en mektig mann og hans rikdom vokste stadig og til sist ble han overmåte rik” *1. Mos 26,13*
”Jakob var meget rik” *1. Mos 30,43*

Job var svært rik både før og etter sin ”ulykke”. *Job 1,3 og 42,10*

De som gravla Jesus, Nikodemus og Josef fra Arimatea var også rike

(Matt 27,57 og Mark 15,13).

Rikdom stenger ingen ute fra Guds rike. Hovedhensikten med det 7. og 8. bud er jo å beskytte eiendom (*du skal ikke stjele*) og andres navn og rykte (*du skal ikke lyve*). Rike mennesker er spesielt utsatt for å bli frastjålet både penger og rykte (på grunn av misunnelse og baktalelse) - og beskyttes av disse to budene.

4) FARER VED RIKDOM

Samtidig advarer Bibelen sterkt mot farene ved å være rik. Dette er advarsler den som har mye penger og eiendom selv må ta inn over seg, det er ikke de andres oppgave å løfte pekefingeren. Bibelen nevner særlig disse farene ved rikdom:

- fristelse for løgn og falskhet *Ord.sp. 28,6*
- fristelse for et "utsvevende" liv *1. Tim 6,9*
- fristelse for overlegenhet *Jakob 2,6 Ord.sp.22,7 og 28,11*
- fare for mange unødvendige bekymringer *Forkynneren 5,11*
- fare for å bli grådig og selvopptatt *Lukas 16,1 f.f.*

Likevel er det de åndelige farene som det advares sterkest mot i Bibelen. Stor rikdom kan gjøre det vanskelig å komme inn i himmelen. Rikdom kan utgjøre en fare for at det som er "*der oppe*" blir uklart, det som er "*her nede*" får all fokus.

"Havesyken" (*må ha mer- sykdommen*) er farlig for oss alle, enten vi er rike eller fattige

"For så altfor mange blir primærfokuset gjennom uker og år; hvor mye som kan sikres på sparekontoen. Mammapermisjoner og en evt. deltidsstilling mens ungene er små, avgjøres av hvor mye en vinner/taper i pensjonspoeng. Sekkene med klær som før gikk uavkortet til Fretex, legges nå ut på www.finn.no til latterlige småsummer". Ingrid K. Steinshamn (familiekonsulent i ImF)

Luk 12,15 Matt 19, 22 – 23

Lukas 12, 15 – 21

Matt 19, 16 – 22

Matt 6, 19 – 21

Hvor er ditt hjerte? Hvor er din skatt? Hva er det viktigste for deg?

Abraham var svært rik, men det var noe som var viktigere for han. Det var himmelen og samfunnet med Herren. Hele tiden «*ventet han på byen med de faste grunnvoller*» (= himmelen). Der var hans hjerte, hans tanker og hans oppmerksomhet midt i en travel dag som forretningsmann. Derfor er han også villig å gi fra seg alt (alle beitemarker og dermed grunnlaget for hele sin forretning) for å unngå strid med Lot og på den måten vanære Guds navn.

Hebr 11,8-10

1. Mos 15, 7-8 (Abrahams kollekt)

5) FARER VED FATTIGDOM

Det er farer ved å ha for mye, men det er også mange farer ved å ha for lite. Mange må snu på kronene for å få endene til å møtes. Fattigdom kan også ta fokus vekk fra det viktigste, skatten i himmelen.

- grådighet *2. Kor 9,6*
- uærlighet *Josva 6 - 7*
- misunnelse *5. Mos 5,21 Ord.sp. 10,20*

Hvis man ikke har skatter verken i himmelen eller på jorden, da er man virkelig fattig. Det er ikke rikdom som fører til fortapelse, og ikke fattigdom som fører til frelse. I forhold til evigheten er det hjerteforholdet til Gud som er avgjørende. *Lukas 16, 14 – 31* *Matt 6, 19-21*

6) RIKTIG BRUK AV PENGER OG EIENDOM

Bibelen gir oss tydelig veiledning for hvordan vi skal forvalte det vi har fått. Vi kan ikke tjene både Gud og mammon (= pengene) (*Matt 6,24*), men vi skal tjene Gud med mammon.

Det er to ting vi skal bruke pengene våre til:

- 1) Gjøre godt mot våre medmennesker
- 2) Lede mennesker til tro på Jesus Kristus

”Og jeg sier dere: Gjør dere venner ved den urettferdige mammon, for at de, når den svikter kan ta imot dere i de evige boliger” Lukas 16, 9

Det eneste du kan ta med det inn i himmelen er frelste mennesker. Vi skal bruke det vi har fått slik at flest mulig møter Jesus Kristus og blir frelst / får del i skatten i himmelen, det er riktig forvaltning av det Gud gav oss.

Vi skal så rikelig sier Bibelen. Å gi til Herren (givertjeneste) er noe som naturlig hører til det å være en kristen. Hvor mye vi gir er en personlig sak mellom den enkelte og Herren som ikke andre skal ha del i. Det viktigste er ikke om de andre vet at du gir, men at Gud vet at du gir. (2. Kor 9,6 Matt 6,2-4)

I GT var det påbudt å gi tiende. Slik er det ikke etter Jesu død og oppstandelse. Tiende er ikke et krav for en kristen, men Bibelen gir oss en svært sterk oppfordring til å gi tienden ved å vise til Abrahams eksempel (Hebr.7,1 f.f.)

Tiende: bør ideelt sett være det vi gir fast (minimumsgaven) pr. måned/år.

Hellige gaver: kommer i tillegg som et uttrykk for den enkeltes kjærlighet til sin Herre.

Offer: noen ganger skal en kristen ”ofre”. Et offer er noe mer enn en gave, det er når vi gir avkall på noe som er viktig for oss for å gi ekstra til Guds rikes arbeid (når vi ”ofrer” sydenturen for å gi en stor ekstra gave til misjonen).

”Tiende” er 10 % av netto inntekt.

Jesus lærte oss å gi keiserens hva keiserens er og Gud hva Guds er. Like selvsagt som at en kristen betaler sin skatt (gir keiseren som er hans) bør det være at man gir tiende til Herren (gir Gud det som er hans). Matt 22,21

TOMMELFINGERREGEL: For hver 100 000,- du har i brutto inntekt er en liten tiende 6 000,-.

(Bruttolønn 100 000,- minus 40 % skatt = 60 000,- x 10 % = 6 000,-)

Det kan være vanskelig å få gitt nok - hvis man ikke har ordnet seg med gode rutiner for givertjeneste (for eksempel Fast Givertjeneste med Skattefradrag).

Det er også nødvendig å justere vår givertjeneste i tråd med prisøkning. Fra 1990 – 2010 steg prisnivået i Norge med 130 %. Det betyr at ga du 100,- i kollekt i 1990 måtte du i 2010 gi 230,- for at pengene skulle rekke til like mye. Det koster å drive misjon, lønninger og utgifter stiger hvert år, mens inntektene ofte står på stedet hvil.

Å gi til Guds rike er en GUDSTJENESTE. Det er derfor aldri en bagatell å samle inn kollekt. I kirken går vi ofte rundt alteret for å gi, slik synliggjør vi på en fin måte hvor stort dette er. Vi får gi Gud tilbake av det han har gitt oss.

Det er derfor nesten en skam når vi i bedehusene ofte bare setter en kollektkorg ved døra for at de som vil kan gi på vei ut. Kollekten må løftes frem som et flott og viktige element i alle våre møter/ gudstjenester. Er det barn tilstede kan disse gjerne få samle inn kollekten og slik bli delaktig i møtet/gudstjenesten.

Å gi til Guds rike henger også sammen med de velsignelser du får oppleve som en kristen. Gud velsigner alltid en glad giver! Det er ingen som taper på å sette Guds rike først. Vinn deg evighetsvenner med dine penger.

Matt 6,33 2. Kor 9,7 Mark 12, 41 f.f. Malaki 3,10

Fork 11,1 Kast ditt brød på vannet, for i tidens løp skal du finne det igjen. (jfr. Sangboka nr 737)

Lykkelig den som finner igjen sin givertjeneste i form av frelste mennesker i evigheten. Da har du forvaltet dine penger og din eiendom etter Guds gode vilje!

